

KRAS

Značilnosti površja

- Na **apnencu** (tudi na *dolomitu* in drugih *karbonatnih kamninah*) se razvije **kraški relief**
- Apnenec je za H₂O **propustna kamnina**, zato reke **penikajo** v notranjost
- **KOROZIJA** ali **kemično preperevanje/raztapljanje** - H₂O se veže s CO₂, nastane **šibka ogljikova kislina**, ki pospeši raztapljanje apnenca
- V *hladnem podnebju* je *raztapljanje šibkejše*, najmočnejše pa je v *vročem in vlažnem podnebju*
- **SIGA** je kamnina, ki jo vidimo kot nekakšno prevleko na jamskih stenah in stropih
- **KAPNIKI** so podolgovate tvorbe iz sige (3 vrste: *stalaktiti, stalagmiti, kapniški stebri*)
- **LEHNJAK/travertin** - raztopljen karbonat, ki se *izloča iz reke na prostem* (podoben sigi), nastaja *na brzicah* (Plitvička jezera na Hrvaškem)

Površinski kraški pojavi

- **Kraške globeli** - različnih dimenzij
- **Vrtače** - majhne globeli, skledaste/lijakaste oblike
- **Udorna vrtača** ali **KOLIŠEVKA** - če se udre jamski strop
- **Uvale** - več vrtač skupaj
- **Kraška polja**
- **Presihajoča jezera** (Cerkniško jezero)
- **Kraški izviri** - precej vodnati; **požiralniki/ponori**
- Reke **ponikalnice**
- **Požiralne jame ali ponikve**
- **Suhe doline, slepe doline**

Podzemeljski kraški pojavi

- **Brezna** - nastala z *razširjanjem navpičnih razpok* v površju
- **Vodoravne kraške jame** - izoblikovane z *rečno erozijo*
- **Vodne jame** - jame, skozi katere tečejo zemeljske reke
- **Suhe jame**
- **Stalaktiti** (viseči), **stalagmiti** (stoječi); **kapniški stebri** (združena stalagmit in stalaktit)

Vrste krasa

- *Globoki/popolni kras*
- *Plitvi/nepopolni kras*
- **Visokogorski kras** - Alpe (žlebiči, škraplje, kotlički, konte-večja vrtača v visokogorskem svetu)
- **Tropski/stoščasti kras** - Kitajska (ostanek nekdanjega pokrova iz apnenca)

Pomen krasa za človeka

- **Delane vrtače** - vrtače z obdelano zemljo
- **Divja smetišča** - onesnaževanje podtalnice